

Odezwa
Komiteu Honorowego
Obchodów Święta Narodowego Trzeciego Maja
w Województwie Lubelskim

Mieszkańcy Lublina i Województwa Lubelskiego!

Rodacy!

W tym roku obchodzimy 231. rocznicę uchwalenia Konstytucji 3 Maja — wielkiego dzieła Sejmu Czteroletniego lat 1788-1792. Reformy Sejmu Wielkiego miały przerwać pasmo klęsk i niepowodzeń, jakie nawiedzały Rzeczpospolitą w XVIII wieku. Sąsiednie mocarstwa: Rosja, Austria i Prusy wykorzystywały wewnętrzną słabość Polski, prywatę magnaterii i wypaczoną zasadę *liberum veto*, doprowadzając do pierwszego rozbioru Polski w 1772 r. Przed Sejmem Czteroletnim armia Rzeczypospolitej była nieliczna i w żadnym stopniu nie przypominała zwycięskiej armii polsko-litewskiej, jaką znaliśmy z pól bitewnych Kircholmu, Kłuszyna, Chocimia i Wiednia. Rzeczypospolitej potrzebny był akt prawny, który niezwłocznie uzdrowiłby ustrój państwa. Opracowaniem dokumentu zajęli się wybitni reformatorzy, tacy jak Hugo Kołłątaj, Ignacy Potocki, Stanisław Małachowski, Adam Stanisław Krasiński, Stanisław Kostka Potocki, korzystający ze wsparcia króla Stanisława Augusta Poniatowskiego. Wykorzystując sprzyjającą sytuację międzynarodową, Sejm Walny po burzliwych obradach uchwalił Konstytucję, będącą fundamentem niezbędnych reform w Rzeczypospolitej. Ustawa zasadnicza Rzeczypospolitej Obojga Narodów, przyjęta 3 Maja 1791 roku na Zamku Królewskim w Warszawie przewidywała m.in.: wprowadzenie monarchii dziedzicznej, utworzenie silnej i nowoczesnej armii, częściowe zrównanie praw osobistych szlachty i mieszczaństwa, opiekę państwa nad chłopami, znosiła *liberum veto*, tworzyła nowoczesny rząd – Straż Praw.

Nasza Ustawa Rządowa budziła podziw i uznanie nie tylko w Europie zachodniej, lecz również w Stanach Zjednoczonych, które 2 lata wcześniej stały się wzorem

dla narodów miłujących wolność, przyjmując pierwszą Konstytucję w dziejach Świata. Konstytucja Rzeczypospolitej Obojga Narodów stała się przykładem dla innych konstytucji europejskich. W odróżnieniu od przyjętej we wrześniu 1791 r. Konstytucji francuskiej, Ustawa Rządowa 3 Maja została przyjęta w sposób bezkrwawy.

Niestety, jak okazało się kilka lat później, Konstytucja 3 Maja została przyjęta zbyt późno. Zamiast stać się fundamentem reform Rzeczypospolitej, Konstytucja okazała się być *ostatnią wolą i testamentem gasnącej Ojczyzny*. Już 4 lata po jej uchwaleniu Rzeczpospolita Obojga Narodów przestała istnieć. Drapieżni sąsiedzi Rzeczypospolitej dokonali drugiego i trzeciego rozbioru Polski. Rzeczpospolita upadła w wyniku postępującego rozkładu państwa oraz zdrady części szlachty i magnaterii, zabiegającej jedynie o własną pomyślność. Dlatego nie zapominajmy, że zawsze istnieje interes ogólnonarodowy, który trzeba przedkładać nad własne ambicje polityczne czy ekonomiczne. Konfederacja targowicka, która doprowadziła, do obalenia Konstytucji 3 Maja jest dobitnym przykładem przedkładania partykularnych interesów nad dobro wspólne. Wyciągajmy wnioski z tej lekcji historii. Niech dobro Ojczyzny będzie dla nas wartością nadrzędną, tak jak było dla twórców i zwolenników Konstytucji 3 Maja.

Rocznica uchwalenia najważniejszego aktu prawnego w historii Rzeczypospolitej przypada na bardzo trudny czas. Po pandemii nadeszła agresja hybrydowa na granicy polsko-białoruskiej. 24 lutego 2022 r. reformująca i wzmacniająca swoją państwowość Ukraina została barbarzyńsko napadnięta przez Rosję, która nie wyrzekła się wojny jako narzędzia politycznego. Wydarzenia za naszą wschodnią granicą przypominają nam, że nie ma wolności danej raz na zawsze. Wobec tego każdy z nas powinien przyczynić się do wzmacniania państwa polskiego. W XVIII wieku w pojęcie narodu wpisywała się jedynie szlachta, a dziś my wszyscy dzierżymy odpowiedzialność za naszą Ojczyznę.

Rosyjska agresja zmusiła miliony ludzi, przede wszystkim kobiet i dzieci, do ucieczki przed piekłem wojny. Polska, a w tym szczególnie województwo lubelskie, stało się ostoją dla uchodźców z Ukrainy. Nie ma żadnych wątpliwości, że w chwili próby, mieszkańcy naszego regionu stanęli na wysokości zadania. W obliczu tragedii wojny, społeczność Lubelszczyzny okazała Ukraincom dobroć, ofiarność i gościnność, za co w imieniu Komitetu Honorowego Obchodów Święta Narodowego Trzeciego Maja w Województwie Lubelskim, serdecznie dziękuję! Ofiarność Polaków została dostrzeżona i wyakcentowana przez światową opinię publiczną. Jesteśmy przekonani, że postawa naszego Narodu walnie przyczyni się

do zbudowania nowych, braterskich relacji polsko-ukraińskich.

W przededniu Święta Narodowego Trzeciego Maja apelujemy do wszystkich mieszkańców województwa lubelskiego, do wszystkich grup społecznych, zawodowych i politycznych, o liczny udział w uroczystych obchodach Święta 3 Maja. Wspominając uchwalenie Konstytucji 1791 roku, z radością i dumą przyjmijmy to *wielkie dziedzictwo, któremu na imię Polska*. Zatrószczmy się o odświętny wygląd naszych miast, miasteczek i wsi. Niech flagi w narodowych barwach załopoczą nad budynkami urzędów państwowych i samorządowych, nad instytucjami i przedsiębiorstwami, nad szkołami i każdym polskim domem. Niech 3 maja 2022 roku, w każdym z nas mocniej zabije serce z miłości do Ojczyzny. Świętujmy w poczuciu dumy z pięknych kart naszej przeszłości, odpowiedzialności za teraźniejszość i troski o przyszłość naszego Państwa.

W imieniu Komitetu Honorowego
Przewodniczący Lech Sprawka
Wojewoda Lubelski
Lublin, maj 2022 roku